

Å bygge monumentalt med skjor menneskelighet som byggestein

-

Goro Tronsmos kunstnerskap og videoinstallasjonen "enter one"

Arbeidsmetode og estetikk hos Goro Tronsmo

Til grunn for Goro Tronsmos arbeid som regissør ligger hennes syn på *arbeidsmetode og estetikk som uløselig bundet sammen*. Kunstnerskapet kan ses på som en lang og konsekvent undersøkelse av hva *metodisk endring produserer estetisk*. Videre har kunstnerskapet siden starten vært forankret i *realismen som genre*. Etterhvert omfatter kunstnerskapet også *videokunst skapt i utveksling med scenekunsten*. Kunstnerskapet har gjennomgått *ulike faser*, som kan følges separat i scenekunsten og videokunsten, men også som en endring av forholdet mellom dem og *utvekslingens karakter*. Det er også i utvekslingen mellom scenekunsten og videokunsten at tematikk og innhold ser ut til å finne formulering.

Fra psykologisk realisme til steds spesifikk realisme

Den første fasen av kunstnerskapet omfatter scenekunst-produksjonene "*mad*", "*erase my skin*" og "*hold me*". Rent teaterestetisk handler disse tre første teaterproduksjonene om undersøkelse av realismegenren og utvikling av et auteur-grep. I denne fasen hadde videoarbeidet funksjon som dokumentasjonsverktøy, der estetikken i scenekunsten og kvaliteten i formidlingssituasjonen ble dokumentert.

"mad" er basert på The Grassmarket Project/ Jeremy Wellers prosjekt fra 1992. Handlingen er lagt til en audition for mennesker som har erfaring med mental sykdom. Produksjonen gjorde bruk av utdrag av Wellers tekst, og møtet mellom denne teksten, og produksjonens skuespillere - ikke profesjonelle, men talentfulle - skapte en psykologisk realisme nærmere virkeligheten enn den fiksjonen den faktisk var. Med utgangspunkt i disse erfaringene har Tronsmo utviklet en særegen form for *psykologisk realisme* basert på et tett samarbeid med skuespillerne.

I "hold me" stilte skuespillerne sitt private materiale til disposisjon for regissøren i utviklingen av karakterer og manus. Slik skapes et flytende forhold mellom fiksjon og virkelighet i teksten, fordi karakterene, situasjonene, replikkene kan ligge nært det hver skuespiller opplever som autobiografisk. Men skuespillerne fremfører ikke nødvendigvis replikker basert i materiale fra eget liv; det kan være fra en av de andres. Ensemblet får slik et slags kollektivt forhold til teksten, basert i en slags tilegnet *kollektiv autobiografi*. Arbeidsmetoden er både tidkrevende og følelsesmessig krevende for skuespillerne, som må blottstille eget liv og følelsesliv i stor grad og over tid. Tronsmo bruker semi-profesjonelle skuespillere, personer som er interessert i kunstproduksjon, men som ikke har gått gjennom profesjonell skuespillertrening. Resultatet av alt dette er altså en realisme vi tror på, og som berører.

Med produksjonen "hold me" utviklet Tronsmo også den *steds spesifikke realismen*. Steds spesifikk i denne sammenheng betegner at kunstverket er uløselig bundet sammen med stedet det er skapt og vises i, at stedet inngår i kunstverket på en slik måte at kunstverket ødelegges om det forsøkes flyttet på. I teatersammenheng betyr dette at stedet/arkitekturen/rommet brukes som scenografi eller inngår i scenografien på en slik måte at teaterproduksjonen ikke kan turnere. Den steds spesifikke realismen i "hold me" innebar en produksjon uten medbragt scenografi eller rekvisitter. Snarere ble skuespillernes karakterer festet i visningsrommet ved at det ble laget en ny versjon av forestillingen for hvert visningssted. Da "hold me" turnerte i skolene i Vest-Agder tilbrakte ensemblet en formiddag på hver skole for å gjøre dette tilretteleggingsarbeidet, med det resultat at elevene møtte karakterer som agerte med selvfølgelighet i elevenes eget miljø; karakterer som det var lett å identifisere seg med.

Monumentalitet og ubekymret nydokumentarisme

Den andre fasen i Tronsmos arbeid omfatter scenekunst-produksjonen "*auvirkomma veiklinga*" videoverkene "*me on hold*" og "*cut outs*", og videoinstallasjonen "*a city is a body*". Denne fasen handler om undersøkelse av scenekunstens og videokunstens virkemidler, med forholdet mellom *fiksjon og virkelighet* ikke bare som inngang til undersøkelsene, men også tematisk bearbeidelse. I scenekunsten vises dette som tiltagende abstrahering og undersøkelse av de formale kriteriene for monumentalitet. I videoverkene vises dette som en overgang fra videoarbeid som dokumentasjon til videoinstallasjon som verk.

Videoverkene "*me on hold*" og "*cut outs*" kan forstås som en form for *ubekymret nydokumentarisme* i den forstand at digitaliseringen av mediet ikke problematiseres eller begråtes; mediet utnyttes med vitnefunksjon som om det var analogt. Undersøkelsen er snarere rettet utover mot objektet som dokumenteres, som i dette tilfellet ikke er virkelighet, men dokumentasjon av skuespillernes arbeid med karakterskaping, eller filmet teater.

"*me on hold*" sammenstiller tre ulike tilskuerblikk, Det dokumentariske blikket som registrerer handlinger i rommet, det interesserte og intimitetssøkende blikket, og den subjektive karakterens blikk. Verket er en arbeidsdemonstrasjon og dokumenterer en utforskning av tilskuerblikket og potensialet til ulik lesning av virkelighet. Det utforsker regiens vilkår og mulighet for manipulasjon av tilskuerblikket, og grensene for manipulasjon knyttet til realisme. Er det mulig å stimulere et tilskuerblikk som ikke er primært intimitetssøkende innenfor realismens rammer?

"a city is a body (I am a city)"

Videoinstallasjonen "*a city is a body (I am a city)*" representerer en overgangsfase i Tronsmos kunstnerskap. "*a city is a body (I am a city)*" består av fire enkeltverk.

"*Untitled documentation III*" benytter seg av konnotasjoner knyttet til hjemmevideo, dokusåper og dokumentært materiale. Regissøren iscenesetter seg selv i *overdreven rollefigur i tydelig spill i situasjon vanskelig identifiserbar som fiksjon*. Verket kan forstås som en uhøytidelig presentasjon av kunstneren, eventuelt med en mild ironisk referanse til tidlig narsissistisk videokunst.

"*Untitled documentation II*" tar utgangspunkt i scenekunstproduksjonen "mad" fra 2001. Samme gruppe mennesker møttes igjen i mars 2007 for å dokumentere prosessen fra seks år tilbake. Videoarbeidet handler om forholdet mellom dokumentert virkelighet og fiksjon. Både i den virkelige situasjonen under filming og i etterarbeidet/klippingen manipulerer regien prosessen/hendelsesforløpet på en måte som gjør materialet *uidentifiserbart som dokumentar eller fiksjon*.

"*untitled dokumentation I*" er basert på en filming av forestillingen "hold me" med trådløse kameraer festet til skuespillernes hoder. Klippingen undersøker effekten av synkronisering/ikke-synkronisering av lydbildet og billedmaterialet. Rollekarakterenes *minne av en situasjonen* er den narrative føringen, med en *a-logisk sinnstilstandbasert dramaturgi* som resultat.

Enkeltverket "*a city is a body (I am a city)*" ble filmet i tre ulike byer og er en iscenesettelse av tanker om hva et sted/en by er/betyr. Prosjektet er et resultat av kunstnerens nomadiske levesett og stedsspesifikk strategi. Skuespillerne formidler kunstnerens møte med ulike steder.

Installasjonen som helhet fremstår som en undersøkelse av i videste forstand forholdet mellom teater (fiksjon) og virkelighet – slik det utfoldes i scenekunsten, billedkunsten (video) og i virkeligheten. I tillegg kan den også leses som en blottstilling av en regissørs og skuespilleres kunstneriske prosesser, av punktene hvorfra ideer, materiale og karakterer blir til; altså før ideene har materialisert seg i handlende karakterer på konkrete steder.

Skulpturell realisme og forholdet mellom identitet og sted

Den tredje fasen i Tronsmos arbeid omfatter scenekunstproduksjonen "und• er l'ændør l,Λndøl re• al¹l'rē(ə)ll Iri(ə)ll Iri:ll" og videoinstallasjonen "enter one". Denne fasen handler først og fremst om formulering av estetikk i scenekunsten og videokunsten. Utvexlingen mellom scenekunsten og videokunsten har endret karakter til en ubesværet utvekslig mellom verk og verktøy; den ene er den andres materiale eller metode, ikke som mål i seg selv, men som mulighet for ytring. Interessen i forholdet mellom fiksjon og virkelighet avløses av et tydeligere fokus på forholdet mellom *identitet og sted*.

I scenekunsten utvikles realismeformen fra den stedsspesifikke realismen og til en *skulpturell realisme*. Skulpturell realisme her betyr abstrahering mot det skulpturelle ved at de åpenbare arkitektoniske referansene til stedet fjernes og at den skjulte representasjonen i en black box-kontekst er utgangspunkt for arbeidet med rom. Tekstarbeidet omdefineres som *kollektiv kalligrafi* (skjønnskrift), -hvordan skuespillerne snakker blir viktigere enn innholdet i teksten. Ensemblet produserer tekst, som bearbejdes av regissør, og innordnes i en dramaturgi basert på arbeid med bilder og rytme. Teksten tilhører hver og en og alle i en realisme som fremdeles er psykologisk motivert, men hvor den helhetlige komposisjonen blir viktigere enn den enkelte karakteren.

I "und• er l'ændør l,Λndøl re• al¹l'rē(ə)ll Iri(ə)ll Iri:ll" ble dette tydeliggjort ved at karakterene snakket et uforståelig språk, i en intens mellommenneskelig kommunikasjon som på samme tid virket spontan og i koreografert tablaux; som intens livsutfoldelse i et stilleben. Paradoksalt nok er det i disse øyeblikkene realismen vender utover fra karakterene og festes i et "her" som sted og romlig konstruksjon i monumental form. I "und• er l'ændør l,Λndøl re• al¹l'rē(ə)ll Iri(ə)ll Iri:ll" ble resultatet av dette et sterkt etisk imperativ; det viktige i livet er vår alles skjørhet og menneskelighet, det er mot dette vi som fellesskap skal rette fokus og formulere kollektive verdier og mål.

"enter one"

Installasjonen "enter one" i Christiansands Kunstforening består av enkeltverkene "*Untitled documentation III*", "*untitled dokumentation II*" og "*enter one*".

"enter one" er basert på opptak fra ulike byer, og tematiserer forholdet mellom identitet og sted. Skuespillerne spiller karakterer, men vi vet ikke riktig hvem de er eller hvor de er, eller hvilken situasjon de er i. Følelsesuttrykket deres, og måten filmene er klippet sammen, forteller små historier – som vi altså kan entre – gjennom et engasjement i karakterer, eller en arkitektonisk kontekst eller en sosial situasjon. En del av verket vil være synlig fra utsiden av Christiansands Kunstforening på kveldstid. Slik vil tilskueren møte verket både inne i Kunstforeningen, og ute i byrommet i Kristiansand.

24.04.09

Sidsel Graffer, mag.art.

Verkliste

Goro Tronsmos produksjon omfatter teater, videokunst som enkeltverk, og videoinstallasjon. I tillegg til kunstverkene kommer videodokumentar av forestillinger og videodokumentar som del av prøver og forberedelse til forestillinger.

Teaterproduksjon:

- *mad* (2001), i perioden 2001-2003 spilt på 16 ulike visningssteder i Norge og Sverige, senest på Black Box Teater, Teaterhuset AvantGarden, BIT-Teatergarasjen og Ålesund Teaterfestival våren 2003.

Med: Julia Zyto, Dan Hæberlein, Johan Rödin, Liv Mjönes, Zandra Eriksson, Sara Isaksson, Hans Åke Andersson, Staffan Granrot. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Basert på tekster av Jeremy Weller/The Grassmarket Project.

Tekstbearbeidelse: Goro Tronsmo.

- *erase my skin* (2003), er presentert på Black Box Teater og BIT-Teatergarasjen 2003.

Med: Mira Eklund, Sara Isaksson, Mats Danielson, Zandra Eriksson. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Tekst:

Skuespillerne i samarbeid med Goro Tronsmo.

- *hold me* (2004), er produsert med støtte fra Den kulturelle skolesekken og Vest-Agder fylkeskommune. Siden våren 2004 er forestillingen vist på 24 ungdomsskoler i ulike visningskontekster som gymsaler, bomberom, sløydsaler, musikkrom, et ombygget svømmebasseng, skolefoajeer. Prosjektet er også presentert på Black Box Teater, BIT-Teatergarasjen, Teaterhuset Avantgarden, og Dublin Fringe Festival (med støtte fra Norsk Kulturråd, Fond for utøvende kunstnere og UD).

Med: Mira Eklund, Mathias Wiik, Ane Skumsvoll, Linda Nilsson. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Tekst: Ensemblet/ Goro Tronsmo. Musikk: Øystein Hvamen Rasmussen.

- *auvirkomma veiklinga* (2006), er produsert med støtte fra Norsk Kulturråd og Fond for lyd og bilde. Prosjektet er presentert på Black Box Teater våren 2006.

Med: Anna Eklund, Mathias Wiik, Hai Ngyen Dinh, Ulrika Fryckstedt, Aurelia Le Huche. Konsept og regi: Goro Tronsmo.

Tekst: Joen Eklund, Mira Eklund, ensemblet. Ansvarlig for stedsspesifikt sideprosjekt: Mari Staurnes. Rominstallasjon: Kine Lillestrøm.

- *“und• er l’ændær! l’ændel re• al’ l’rē(ə)ll Iri(ə)ll Iri:ll”* (2008), er produsert med støtte fra Norsk Kulturråd og co-produsert av Black Box Teater. Prosjektet er presentert på Black Box Teater våren 2008 og i New York City på The Collapsible Hole (Støtte av UD).

Med: Louise Peterhoff, Mathias Wiik, Sara Turpin, Julia Zyto. Kunstneriske medarbeidere: Kine Lillestrøm og Iver Findlay. Lysdesign: Kyrre Heldal Karlsen.

Videoverk:

- *me on hold* (2006), presentert på Black Box Teater under Showbox 2006. Skuespiller: Sara Turpin. Regi: Goro Tronsmo. Klipp og lyd: Stephane Leonard. Støttet av Norsk kulturråd, scenekunst og ny teknologi.

- *cut outs* (2005), presentert på Podium 2006 og Teaterhuset Avantgarden 2007. Med: Mira Eklund, Mathias Wiik, Ane Skumsvoll, Linda Nilsson. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Video: Kyrre Bjørkås og Rune Andreassen. Redigering: Stephane Leonard og Goro Tronsmo. Støttet av Norsk kulturråd, Scenekunst og ny teknologi.

- *Untitled documentation I*. Presentert på UKS 2007. Med: Mira Eklund, Mathias Wiik, Ane Skumsvoll, Linda Nilsson. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Video: Kyrre Bjørkås og Rune Andreassen. Redigering: Stephane Leonard, Iver Findlay og Goro Tronsmo. Støttet av Norsk kulturråd, Scenekunst og ny teknologi.

- *Untitled documentation II*. Presentert på UKS 2007. Konsept og regi: Goro Tronsmo. Basert på tekster av Jeremy Weller/The Grassmarket Project. Med: Liv Mjönes, Sara Turpin, Julia Zyto, Dan Hæberlein, Johan Rödin, Zandra Eriksson, David Valentin, Harald Lönnbro. Foto: Ignas Krunglevicius. Redigering: Ignas Krunglevicius, Iver Findlay og Goro Tronsmo. Støtte av Norsk Kulturråd, Scenekunst og ny teknologi.

- *Untitled documentation III*. Presentert på UKS 2007. Konsept: Goro Tronsmo og Iver Findlay.

- *a city is a body (I am a city)*. Presentert på UKS 2007. Kunstnerisk samarbeidspart: Iver Findlay. Med Sara Turpin, Anna Eklund og Mira Eklund. Sangtekst: Sara Lunden. Støttet av Norsk kulturråd og Norsk Filmfond.

Videoinstallasjon:

- *a city is a body (I am a city)*, er produsert med støtte fra Norsk Kulturråd og ble presentert på UKS høsten 2007, som en del av Black Box Teater og UKS sitt Performance-program -07. Med: Skuespillerne fra teaterproduksjonene. Konsept og regi: Goro Tronsmo.

- *enter one*, videoinstallasjon for Christianssans Kunstforening 2009. Støttet av Norsk filmfond/Norsk Kulturråd og Vest-Agder Fylkeskommune. Med: skuespillere fra teaterproduksjonene. Konsept og regi: Goro Tronsmo.

Videodokumentar:

- Videodokumentar av *hold me* (2004 og 2005). Samtlige visningssteder.

- Videodokumentar av *auvirkomma veiklinga* (2006).

- Videodokumentar av *auvirkomma veiklinga* som stedsspesifikt sideprosjekt til forestillingen (2006). (Bystyresalen i Oslo Rådhus, Sagene Folkebad, Trikkestallen på Majorstua T-banestasjon, verkstedet på "Borgen" i Gamlebyen, fritidsrommet i Oslo Kretsfengsel, rømningsveiene under togsporene på Nationaltheatret stasjon og foajeen på Black Box Teater.

-Videodokumentar av "und• er l'ændør l |,ændøl re• al¹ l'rē(ø)ll Iri(ø)ll Iri:ll" på Black Box Teater, Oslo og The Collapsible hole, NYC.

-Filmatisering av "und• er l'ændør l |,ændøl re• al¹ l'rē(ø)ll Iri(ø)ll Iri:ll".